

anxiè careret. Alterum falsa doctrina, alterum intemperantis ^{vitiæ}. Ante omnia autem ut
tandem in periculi plena navigatione unicam directricem auspiciati cursui sibi adingeret
invocationem filij dei. Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eximeret nos ex presenti
seculo malo, idcirco fecit ex gratuita ordinatione Patris nostri Cælestis cui gloriani seculi æterna.
scio vos quoque acturos gratias Deo vivo et æterno quod me gravi morbo levatum scholaræ reddiderit
quod peccati mei pœnas mitigaverit, quod averterit à me opprobrium cum oppletis essem confusione
Fratres tui nobis curæ erunt quieti sunt et dociles, ut qui te cognovit: illos norit. Cæse nam
defessus sum scribendo nondum satis ~~scribens~~ firmis ex ægritudine Knipensis isthic venit miri
modestus Juvenis cuius consuetudo vobis (quod scio) ~~non~~ jucunda erit, nihil est opus commendatione.
S. Nonas Majj. → 9.

Johannes Molanis.

[=Proc. A. 12 = N. 322] [An Unbekannt]

Epistola hac impressa in J.P. Casp. Bremensibus T. II. p. 113. N. 321)

AD. 4. Novembris anno 1666. apud Bremensis Schola praefatos venerandos viros, Dⁿⁱ Detmar
KENNEL. Consulem, & eius Collegas Sanatores, cum de S. Domini CANA mentio facta
esset, inter alia colloquia sic modestè verba feci. Ego de S. Domini nostri Iesu Christi
CANA, semper & sensi, & loquutq sum honorificè, & gratias ago Patri nostro Caelsti, quod
homo permissi animi partim auscultatione divini verbi: partim puro usu sanctissimæ
CANA hanc gratiam sum consequutq, ut certè statuere non dubitem, condonatis peccatis,
propter Iesum Christum gratis, me receptu^m fide, ut sim Filius Dei, & heres vita
aeternæ. Nec dissimulare possum, ex S. CANA fructu me magnam capere consolationem,
multaq esse optabilis mihi manducare dominicam, quam da ea, cum quaquam contendere.
Nec tumultuari in Ecclesia velim peregrinus, neq quaquam prudens turbare. Quod si
me ministri patiunt, cum mea simplici sententia S. CANA participem fieri, cupio (ut antea)
huius Schola serbere: sin vero non possunt, aliud mihi & pueris hospitium quaero. Responderunt
illi, Nemo insinuat Molane te, neq te cupimus missum facere. Simus modo Pacis studiosi,
& consistamus apud verba institutionis Christi, quæ affirmat in S. CANA dare nobis suum
Corpus, & sanguinem in remissionem peccatorum. Ibi ego. Imo vero utrumq mihi semper
cura fuit, ut colerem pacem, & simula verbis Dei non discaderem. Et confiteor iuxta
scripturas, quotiescunq in Ecclesia panem Domini adimus, & poculum Domini bibimus,
ma^m in eius^m sanguinem, verè nos participes fieri corporis Christi, in quo fuit pro nobis
victima, & effundere eius sanguinem, qui effusus est in remissionem peccatorum.
Ad hæc D. Consul. Credis ne præsens S. CANA adesse Christi corpus? Ego (inquam) Team
Corporis Christi præsentiam agnosco, quam fide verbi consequimur, in legitimo usu Sacramenti,
nam transsubstantiationem aut inclusionem localem, aut localem corporis ubiuitatem,
fateor me non credere. Credo eatenus adesse S. CANA Christi corpus, quatenus essentia
sua præsentia suo ritu adest $\lambda\theta\gamma$, qui in unitatem personæ naturam humanam, hoc ē,
rationalem animam & humanum Corpus assumpsit. Tum ille, Credis totum hominem,
Christi manducare Corpus, & sanguinem eius bibere? Totus (inquam) homo manducat
corpus Christi, in spiritu per $\lambda\theta\gamma$. in sensibus per Sacramentum. Rursus ille. Credis
iuxta verbum Christi, panem esse eius corpus, & vinum esse eius sanguinem?
Credo (inquam) non substantia sua: sed usu esse corpus Christi, quia Panis est
res externa, visibilis, qua in S. CANA legitimo usu efficimur socii, & membra

Corp.

Corporis Christi. Vinum item non sua substantia: sed in illo sacro usu esse Christi sanguine
quia res est externa, per quam nobis applicatur Sanguis Christi, quo abluti sumus.
Hanc de tristi controversia S. Cæna modestam confessionem, ante biennium etiam
loco pronuntiata, non iisdem prorsus verbis: sed eadem sententia, nunc petissimè
in discessu mandandam literis duxi, tum quia rareor hanc Dei Ecclesiam: tum
quia nolim meæ imbecillitatis respectu, etiam fidei meæ integritatem in dubium
vocari. Deus autem testis esto, me ex animo detestari eos cæcos, quicunque
pertinaciter defendunt idola, aut errorem aliquem pugnantem cum fundamento.
Rursus, fide, invocatione, atque omni denique studio, me cum iis Ecclesiis coniuncte
esse, quæ puram Evangelii doctrinam, Quarum usum Sacramentorum palam
retinentes, obedientiam ministerio debitam concorditer præstant.
Oro te Jesu Christe, in veritate cordis, ut propter gloriam nominis tui, sanes
hæc acerbæ Ecclesiæ tuæ vulnera, cuius ego me confiteor, qualacunque
membrum esse.

Bremæ 16 Octobri
1579.

Johannes Molanus.

Et ego Albertus Hardenbergus: testor hac mea manu, hanc esse
eam doctrinam, quam et Molano et toti Ecclesiæ Bremensi tradidij
modo recte et citra Sophisticam intelligatur.

Albertus Hardenbergus
manu sua propria.

a pura p